

Sygn. akt I C 1083/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Ewa Ligoń – Krawczyk

Protokolant: sekr. sądowy Katarzyna Maciaszczyk

po rozpoznaniu w dniu 25 listopada 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa T. Ł., M. Ł., K. K., M. R. i M. S.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Wojewodę (...)

o odszkodowanie

I. zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę (...) na rzecz:

(a) T. Ł. kwotę 86.200,20 (osiemdziesiąt sześć tysięcy dwieście i 20/100) złotych wraz z ustawowymi za opóźnienie od dnia 10 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,

(b) M. Ł. kwotę 86.200,20 (osiemdziesiąt sześć tysięcy dwieście i 20/100) złotych wraz z ustawowymi za opóźnienie od dnia 10 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,

(c) K. K. kwotę 114.933,60 (sto czternaście tysięcy dziewięćset trzydzieści trzy i 60/100) złotych wraz z ustawowymi za opóźnienie od dnia 10 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,

(d) M. R. kwotę 287.334 (dwieście osiemdziesiąt siedem tysięcy trzysta trzydzieści cztery) złote wraz z ustawowymi za opóźnienie od dnia 10 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,

(e) M. S. kwotę 225.303,60 (dwieście dwadzieścia pięć tysięcy trzysta trzy i 60/100) złote wraz z ustawowymi za opóźnienie od dnia 10 grudnia 2016 roku do dnia zapłaty,

II. oddała powództwo w pozostałym zakresie,

III. ustala, że powodowie wygrali proces w 70% każdy, a pozwany przegrał proces w 30% i postawia szczegółowe rozliczenie kosztów procesu po uprawomocnieniu się wyroku przez referendarza sądowego.

Sygn. akt I C 1083/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 września 2015 roku powodowie: T. Ł., M. Ł., K. K., M. R. oraz M. S. domagali się od pozwanego S. Państwa – Wojewody (...) zapłaty na rzecz K. K. kwoty 162 339,45 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, na rzecz M. R. kwoty 405 848,62 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, na rzecz M. S. kwoty 318 312,65 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia

zapłaty, na rzecz T. Ł. kwoty 121 754,59 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, na rzecz M. Ł. kwoty 121 754,59 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od udzielonych pełnomocnictw (pozew – k. 2-3).

W uzasadnieniu powodowie podnieśli, iż są spadkobiercami A. A. i I. Ł. – przedwojennych właścicieli nieruchomości. W niniejszej sprawie powodowie domagali się zasądzenia odszkodowania za sprzedaż lokali o nr (...) położonych w budynku przy ulicy (...) w W. oraz udziałów w nieruchomości wspólnej związanych z ich własnością. Powodowie podnieśli, iż w dniu 31 sierpnia 1953 roku wydane zostało orzeczenie administracyjne odmawiające poprzednikom prawnym powodów przyznania prawa własności czasowej. Orzeczenie to zostało uznane za wydane z rażącym naruszeniem prawa w stosunku do części nieruchomości obejmującej ww. sprzedane lokale (uzasadnienie pozwu – k. 3-7).

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Wojewoda (...) domagał się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia od powodów na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowieź na pozew – k. 155).

W uzasadnieniu pozwany podniósł, iż w decyzji nadzorczej co do części orzeczenia administracyjnego z dnia 31 sierpnia 1953 roku nie wskazano, że orzeczenie jest wadliwe i zostało wydane z naruszeniem prawa w zakresie wymienionych lokali, sprzedanych wyłącznie przez czynności cywilnoprawne. Nadto wątpliwość strony pozwanej budziło odniesienie się organu wprost do sprzedanych lokali, podczas gdy przedmiotem oceny w trybie nadzoru była decyzja odmawiająca dotychczasowym właścicielom prawa własności czasowej. Pozwany ponadto kwestionował legitymację czynną powódki M. S., twierdząc, iż złożone dokumenty nie potwierdzają, w sposób bezsporny i niewątpliwy by powódce przysługiwały uprawnienia z tytułu spadkobrania. Pozwany podniósł jednocześnie brak związku przyczynowego między odmowną decyzją dekretową a szkodą w zakresie lokali związaną z utratą własności lokali zbytych przez Gminę M. W. po dokonaniu komunalizacji nieruchomości. Pozwany zanegował także wyliczenia powoda w zakresie obliczenia wysokości szkody, a także momentu rozpoczęcia naliczania odsetek od dochodzonej kwoty odszkodowania (odpowieź na pozew – k. 155-169).

Strony podtrzymały swoje stanowiska do zamknięcia rozprawy (protokół – k. 487v, nagranie: 00:09:02-00:09:47).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu wejścia w życie dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze (...)W. zabudowania nieruchomość (...) położona przy ul. (...) w W., oznaczona numerem hip. (...) -P., dla której obecnie prowadzona jest księga wieczysta KW nr (...) była własnością niepodzielną A. A. i I. Ł.. Tytuł własności ww. nieruchomości uregulowany był jawnym wpisem na imię: A. A. co do 32 % i I. Ł. co do 68% - niepodzielnie (odpis z księgi wieczystej KW nr (...) – k. 32-39, świadectwo Sądu Okręgowego w Warszawie Wydziału Hipotecznego z dnia 18 stycznia 1947 roku numer 689/47 – k. 41)

Spadek po I. Ł. nabyli na podstawie testamentu: córka J. B. w 10/20 części, wnuk T. Ł. w 3/20 części, wnuk M. Ł. w 3/20 części oraz wnuk A. Ł. w 4/20 części (postanowienie Sądu Grodzkiego w K. z dnia 1 czerwca 1949r., sygn. akt I Sp 135/49 – k. 42-43).

Spadek po J. B. nabyła z mocy ustawy w całości córka M. R. (postanowienie Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy, III Wydział Cywilny z dnia 19 czerwca 2000r., sygn. akt III Ns 2358/99 – k. 44).

Spadek po A. Ł. nabyli: matka - I. z C. I voto Ł., II voto Z. w 1/4 części oraz K. Z. w 3/4 części (postanowienie Sądu Rejonowego w Pruszkowie, Wydział Cywilny z dnia 16 listopada 1956r., sygn. akt II Ns 283/56 – k. 46).

Spadek po I. Z. na podstawie ustawy nabyła w całości jej córka K. K. z domu Z. (odpis skrócony aktu małżeństwa wydany w dniu 15 października 2001 r. przez Urząd stanu Cywilnego (...)W. – k. 48, wypis aktu poświadczenia dziedziczenia z dnia 14 marca 2012 r. przez notariusz J. Ś., za Rep. A nr 1423/2012 – k. 49-50).

Na mocy aktu sprzedaży zawartego przed notariuszem J. Ł. w dniu 17 października 1946r., repertorium Nr (...) I. S. A., następca prawny A. A., sprzedał J. O. (1) i M. M. (1) swoje prawa do nieruchomości przy ulicy (...). Zgodnie z przywołanym aktem notarialnym J. O. (1) nabyła prawa do własności w wysokości 26 2/3 %, a M. M. (2) uzyskała prawo do 5 1/3 % przedmiotowej nieruchomości (akt notarialny z dnia 17 października 1946 roku, Rep. Nr (...) – k. 51-60).

Spadek po J. O. (2) (O.) na podstawie ustawy nabyła w całości jej wnuczka M. S. z d. O. (Postanowienie Sądu Rejonowego dla Warszawy M. w W., XVI Wydział Cywilny z dnia 7 września 2012 roku, sygn. akt XVI Ns 574/12 – k. 61).

Spadek po M. M. (1) na mocy ustawy nabył w całości Skarb Państwa reprezentowany przez Starostę (...) (Postanowienie Sądu Rejonowego w Węgrowie, I Wydział Cywilny z dnia 22 listopada 2012 roku, sygn. akt I Ns 88/12 – k. 62).

Następcami prawnymi byłych współwłaścicieli przedmiotowej nieruchomości objętej księgą wieczystą KW nr (...) są: M. R. w 34 % części, K. K. w 13,6% części, T. Ł. w 10,2% części, M. Ł. w 10,2% części, M. S. w 26 2/3 % części oraz Skarb Państwa w 5 1/3 % części.

Wnioskiem z dnia 29 kwietnia 1949 roku J. O. (1) oraz M. M. (1) domagały się przyznania na podstawie art. 7 dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy za czynszem symbolicznym własności czasowej do terenu nieruchomości w W. przy ul. (...), nr hip. (...) -P.. Orzeczeniem z dnia 31 sierpnia 1953 roku Prezydium Rady Narodowej w m.st. W. odmówiło dotychczasowym właścicielom M. M. (1) oraz J. O. (1) oraz spadkobiercom I. Ł. (wniosek dekretowy – k. 318, orzeczenie administracyjne Prezydium RN w m.st. W. – k. 320).

W dniu 26 maja 2014 roku Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W., po rozpatrzeniu wniosku T. Ł., wydało decyzję, sygn. KOC/2806/Go/13 na mocy której na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. i art. 156 § 2 k.p.a. w związku z art. 7 ust. 2 dekretu z dnia 26 października 1945 roku o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy stwierdziło nieważność orzeczenia administracyjnego Prezydium Rady Narodowej w m.st. W. z dnia 31 sierpnia 1953 roku, numer ST/TN/15-W/79/53 o odmowie prawa własności czasowej do gruntu nieruchomości (...) przy ul. (...), ozn. numerem hip. (...) -P. i stwierdzeniu, że wszystkie budynki znajdujące się na tym gruncie przeszły na własność Skarbu Państwa, jako wydanego z rażącym naruszeniem prawa, z wyłączeniem lokali numer: (...), których sprzedaż nastąpiła wyłącznie przez czynność cywilnoprawną - umowę notarialną, bowiem sprzedaż tych lokali wywołała nieodwracalne skutki prawne (decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 26 maja 2014 r. nr (...) – k. 25-27).

Wyżej wymieniona Decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 26 maja 2014r. nr (...) została utrzymana w mocy decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 23 września 2014 r. nr (...) (decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 23 września 2014 roku nr (...) – k. 29-30).

W skład nieruchomości przy ulicy (...) wchodziły następujące lokale, o łącznej powierzchni 192,87 m⁽²⁾: nr 1 o powierzchni 16,82 m⁽²⁾, wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali wynoszącym, (...) części, zgodnie z Księgą Wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie (księga Wieczysta nr (...) – k. 65-72); nr 5 o powierzchni 39,90 m⁽²⁾ wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, wynoszącym (...) części, zgodnie z Księgą Wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie (księga Wieczysta nr (...) – k. 73-79); nr 9 o powierzchni 40,07 m⁽²⁾, wraz z udziałem w

nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, wynoszącym (...) części, zgodnie z Księgą Wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie (księga Wieczysta nr (...) – k. 80-86); nr 110 o powierzchni 33,74 m⁽²⁾ wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, wynoszącym (...) części, zgodnie z Księgą Wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Warszawy M. w W. (Księga Wieczysta nr (...) – k. 87-94); nr 21 o powierzchni 34,45 m⁽²⁾ wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, wynoszącym (...) części zgodnie z Księgą Wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie (Księga Wieczysta nr (...) – k. 95-102); nr 24 o powierzchni 12,31 m⁽²⁾, wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, wynoszącym (...) części, zgodnie z Księgą Wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie (księga Wieczysta nr (...) – k. 103-109); nr 25 o powierzchni 15,58 m⁽²⁾, wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej, którą stanowi prawo użytkowania wieczystego oraz części budynku i urządzenia, które nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, wynoszącym (...) części, zgodnie z Księgą Wieczystą nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa w Warszawie (Księga Wieczysta nr (...) – k.110-116).

Wartość rynkowa lokali nr (...) położonych w budynku przy ul. (...) z uwzględnieniem obciążenia obligatoryjnym prawem najmu wynosi 845 100 zł (opinia biegłego z zakresu (...) – k. 405, opinia uzupełniająca – k. 459, ustne wyjaśnienia do opinii złożonych na piśmie protokół k. 487-487v, nagranie 00:03:24-00:06:50).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie załączonych do akt sprawy dokumentów oraz na podstawie opinii biegłego z zakresu (...).

Sąd ocenił przedłożone do akt sprawy dokumenty jako w pełni wiarygodne, bowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich prawdziwości i wiarygodności, a także Sąd z urzędu nie znalazł podstaw do jej zakwestionowania.

W odniesieniu do opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości Sąd ocenił ją jako przydatną dla ustalenia stanu faktycznego i odpowiedzi na pytania Sądu w zakresie wiadomości specjalnych. Opinia biegłego została uzupełniona przez niego w opinii uzupełniającej oraz poprzez złożenie ustnych wyjaśnień do opinii złożonej na piśmie na rozprawie. W ustnych wyjaśnieniach biegły wyczerpująco odniósł się do zastrzeżeń strony pozwanej dotyczących różnic w wycenie lokali z toaletami oraz z dostępem do toalet ogólnodostępnych.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części.

Roszczenie strony powodowej zostało oparte o treść art. 160 k.p.a. w zw. z art. 5 ustawy z dnia 19 lipca 2004 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych ustaw. (Dz. U. nr 162, poz. 1692). Z uwagi na to, iż wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed wejściem w życie ww. ustawy uchylającej art. 160 k.p.a., a decyzja nadzorcza zapadła już po nadejściu tej daty, w sprawie ma zastosowanie art. 160 k.p.a. z wyłączeniem przepisów uzależniających dochodzenie odszkodowania na drodze sądowej od uprzedniego wyczerpania trybu administracyjnego (por. uchwała pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r., sygn. akt III CZP 112/10).

Przepis art. 160 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym na dzień 31 sierpnia 2004 roku stanowił w § 1 że stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Z kolei § 2 tego przepisu stanowił, że do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego z wyłączeniem art. 418 tego Kodeksu. Wedle § 3 art. 160 k.p.a. odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a., chyba że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji; w tym ostatnim przypadku

roszczenie o odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności. Zgodnie natomiast z § 6 art. 160 k.p.a. roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2 k.p.a., że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a.

Legitymacja czynna powodów wypływa z treści art. 160 § 1 w brzmieniu obowiązującym na dzień 31 sierpnia 2004 roku, bowiem daje uprawnienie do żądania odszkodowania stronie – rozumianej jako strona postępowania administracyjnego zakończonego wydaniem orzeczenia będącego źródłem szkody. Zakres podmiotów uprawnionych do wystąpienia z powództwem w niniejszym postępowaniu wyznaczał zakres podmiotów uczestniczących w postępowaniu administracyjnym toczącym się przed Prezydium Rady Narodowej w m.st. W., zakończonym wydaniem w dniu 31 sierpnia 1953 roku orzeczenia odmawiającego przyznania własności czasowej. Zauważyć należy, iż orzeczenie było skierowane do M. M. (1) oraz J. O. (1) oraz spadkobierców I. Ł., a postępowania przed Samorządowym Kolegium Odwoławczym toczyły się z udziałem powodów – następców prawnych dotychczasowych właścicieli nieruchomości. Na etapie postępowania przed Prezydium Rady Narodowej w m.st. W., ani przed Samorządowym Kolegium Odwoławczym w W. legitymacja którejkolwiek ze stron (obecnie powodów) nie była negowana, co – także w świetle złożonych do akt niniejszej sprawy dokumentów – potwierdza legitymację czynną wszystkich występujących w sprawie powodów. W tym zakresie jako całkowicie niezasadny należało uznać zarzut strony pozwanej o braku legitymacji czynnej po stronie M. S..

Legitymacja bierna pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody (...) wynika z treści art. 36 ust. 3 pkt 3 ustawy z 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych. Co więcej, w orzecznictwie panuje ugruntowany pogląd, iż Skarb Państwa jest legitymowany biernie także wtedy, gdy stwierdzenie jej nieważności lub stwierdzenie, że została wydana z naruszeniem prawa, nastąpiło po dniu 26 maja 1990 r. Wymieniony przepis stanowi wyjątek od zasady przejmowania zobowiązań i wierzytelności rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej przez gminy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 stycznia 2014 roku, sygn. akt I ACa 416/13).

Decyzja z dnia 31 sierpnia 1953 roku została wydana przez Prezydium Rady. Stwierdzenie, że została wydana z rażącym naruszeniem prawa nastąpiło po dniu 26 maja 1990 r. jest to więc decyzja, o jakiej mowa w art. 36 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze decyzją z dnia 26 maja 2014 roku stwierdziło nieważność orzeczenia administracyjnego z dnia 31 sierpnia 1953 roku z uwagi na wydanie ww. orzeczenia z rażącym naruszeniem prawa, a w części dotyczącej lokali nr (...) nie stwierdzono nieważności decyzji, a jedynie organ ograniczył się do stwierdzenia, że decyzja wywołała nieodwracalne skutki prawne, powołując przy tym normę art. 156 § 2 k.p.a. Wbrew stanowisku strony pozwanej nie można przyjąć, iż SKO w W. decyzją z dnia 26 maja 2014 roku nie stwierdziło, by orzeczenie dekretowe w części dotyczącej lokali nie zostało wydane z rażącym naruszeniem prawa. Już sama treść sentencji decyzji wskazuje na „stwierdzenie nieważności [orzeczenia] (...) jako wydanego z rażącym naruszeniem prawa”, jednakże z uwagi na „nieodwracalne skutki prawne” na podstawie art. 156 § 2 k.p.a. nie stwierdzono nieważności decyzji w tej części. Z treści uzasadnienia ww. decyzji, jak również z treści uzasadnienia decyzji SKO z dnia 23 września 2014 roku wynika również, iż orzeczenie w tej części także obarczone jest rażącym naruszeniem prawa. Wskazać należy, co zostało podniesione w obydwu uzasadnieniach decyzji, iż zgodnie z treścią art. 156 § 2 k.p.a. nie stwierdza się nieważności decyzji, gdy decyzja wywołała nieodwracalne skutki prawne. W orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego podkreśla się, że nieodwracalność skutków prawnych, w rozumieniu art. 156 § 2 k.p.a., polega na tym, że organ administracji nie ma możliwości w ramach swoich kompetencji zmienić skutku, który nastąpił po wydaniu decyzji. Nieodwracalny skutek prawny to taki zatem, którego organ administracji nie może wyeliminować dostępnymi sobie środkami w procesie administracyjnym (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 27 stycznia 2015 roku, sygn. akt I OSK 2639/14). Należy podkreślić, że gdy nadzorcza decyzja dekretowa stwierdza wydanie decyzji dekretowej z naruszeniem prawa, to decyzja ta istnieje nadal w obrocie prawnym i pozostaje jedynym zdarzeniem sprawczym wywołującym szkodę. Utrzymanie jej w mocy stabilizuje sytuację

prawną oraz wyznacza wyłączny prejudykat odpowiedzialności odszkodowawczej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 stycznia 2016 roku, sygn. akt I ACa 566/15).

Przywołany przez stronę powodową jako podstawa roszczenia artykuł 160 § 1 k.p.a. stanowi samodzielną, wyłączną podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę będącą następstwem wydania decyzji rażąco naruszającej prawo lub nieważnej. Wiąże ono jednakże Sąd o tyle tylko, o ile stanowi wypełnienie podstawowej przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej przewidzianej w art. 160 § 1 k.p.a.; nie przesądza natomiast w sposób wiążący dla sądu o istnieniu normalnego związku przyczynowego pomiędzy wadliwą decyzją a dochodzoną szkodą.

Przepis art. 160 k.p.a. nie zawiera żadnej regulacji dotyczącej przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę wyrządzoną wadliwą decyzją administracyjną, odsyłając w tym zakresie do przepisów kodeksu cywilnego. Z uwagi na publicznoprawny charakter decyzji administracyjnych i organów je wydających istotne znaczenie dla określenia przesłanek tej odpowiedzialności ma przepis art. 417 k.c.. Ponadto w zakresie określenia rozmiaru szkody i związku przyczynowego między wydaniem wadliwej decyzji administracyjnej, a szkodą zastosowanie znajdują także przepisy art. 361 – 363 k.c. Powyższe determinuje również zakres faktów, które obowiązana jest udowodnić strona domagająca się odszkodowania z tego tytułu.

Warunkiem uwzględnienia roszczenia było wykazanie istnienia związku przyczynowo-skutkowego w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. Zgodnie z art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W niniejszej sprawie strona powodowa udowodnić musiała istnienie normalnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem wadliwej decyzji administracyjnej a powstaniem szkody w majątku powodów.

Zgodnie z ugruntowanym poglądem w orzecznictwie Sądu Najwyższego normalny związek przyczynowy - w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. - między określonym zdarzeniem a szkodą zachodzi wówczas, gdy w danym układzie stosunków i warunków oraz w zwyczajnym biegu rzeczy, bez zaistnienia szczególnych okoliczności, szkoda jest normalnym następstwem tego rodzaju zdarzeń. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2002 roku, sygn. akt I KKN 1215/00).

Ponadto stwierdzić należy, iż fakt, że decyzja administracyjna została wydana z rażącym naruszeniem prawa, przesądza o bezprawności i winie funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonych mu czynności (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 maja 1985 r., II CR 121/85, OSNC 1986, nr 4, poz. 53). Na stronie powodowej ciążył obowiązek wykazania pozostałych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, a zatem powstania szkody (i jej rozmiarów) oraz istnienia normalnego związku przyczynowego pomiędzy ową szkodą, a zdarzeniem, które ją wywołało.

W ocenie Sądu strona powodowa wykazała w sposób bezsprzeczny istnienie adekwatnego związku pomiędzy wydaniem orzeczenia administracyjnego wydanego w dniu 31 sierpnia 1953 roku przez Prezydium Rady Narodowej w (...) W. a powstałą szkodą rozumianą jako uszczerbek w majątku powodów.

Zdaniem Sądu powodowie poprzez wydanie decyzji z dnia 31 sierpnia 1953 roku doznali szkody, zostali bowiem pozbawieni nieruchomości, władztwa i rozporządzania przedmiotowymi gruntami, wchodzącymi w skład nieruchomości położonej przy ul. (...) w W.. Gdyby decyzja ta odpowiadała ówczesnym obowiązującym przepisom prawa, prawo własności czasowej na przedmiotowej nieruchomości zostałoby ustanowione. Na Państwie ciążył obowiązek przyznania byłemu właścicielowi prawa wieczystej dzierżawy (prawa zabudowy) lub własności czasowej albo prawa użytkowania wieczystego, jeżeli nie zachodziły przesłanki negatywne uniemożliwiające ustanowienie tego prawa. W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że negatywne przesłanki nie zachodziły. Niezaspokojenie uprawnień do przyznania własności czasowej na skutek wydania decyzji rażąco naruszającej prawo skutkowało powstaniem uszczerbku majątkowego. Uszczerbek ten w niniejszej sprawie stanowi normalne następstwo niezaspokojenia uprawnienia do przyznania własności czasowej.

Jednocześnie dokonanie sprzedaży lokali spowodowało, iż niemożliwe stało się przywrócenie stanu poprzedniego, zgodnego z prawem, a istniejącego wówczas, gdyby do wydania orzeczenia administracyjnego sprzecznego z przepisami obowiązującego prawa nie doszło. Niezależnie jednak Sąd meriti wyraża pogląd, iż zdarzeniem wywołującym szkodę było samo wydanie orzeczenia przez Prezydium Rady Narodowej w m.st. W. w dniu 31 sierpnia 1953 roku, pozbawiającego poprzedników prawnych powodów prawa własności czasowej, które zostałyby przekształcone w prawo użytkowania wieczystego.

Uszczerbek majątkowy wynikły z niezaspokojenia uprawnienia do przyznania prawa wieczystej dzierżawy lub prawa zabudowy (własności czasowej, użytkowania wieczystego) gruntu objętego działaniem dekretu z 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy, na skutek rażąco naruszającej prawo odmowy uwzględnienia wniosku złożonego na podstawie art. 7 tego dekretu, stanowi stratę w rozumieniu art. 361 § 2 k.c. i zarazem szkodę rzeczywistą w znaczeniu art. 160 § 1 k.p.a. Tym samym wysokość odszkodowania została ustalona w kwocie równej aktualnej wartości lokali według stanu na dzień wydania decyzji, to jest z dnia 31 sierpnia 1953 roku według cen z dnia wyrokowania. Sąd w niniejszej sprawie dopuścił dowód z opinii biegłego do sprawy wyceny nieruchomości i na podstawie dokonanych przez biegłego szacunków przyjął, iż wartość prawa własności przedmiotowych lokali oraz stosownego udziału w prawie użytkowania wieczystego utraconych wskutek wydania niezgodnego z prawem orzeczenia administracyjnego wynosi 845 100 zł.

Oszacowanie wartości dokonane zostało z uwzględnieniem obciążeń związanych z publiczną gospodarką lokalami. Sąd podziela ugruntowane w orzecznictwie stanowisko, iż przy ustaleniu wysokości szkody, jaką w związku z tą sprzedażą poniósł pierwotny właściciel, powinno uwzględniać ograniczenia prawne, którym podlegałyby przedmiotowa nieruchomość, gdyby nie doszło do jej bezprawnego przejęcia przez państwo w 1945 r. - od wprowadzenia publicznej gospodarki lokalami w 1945 r. do dnia orzekania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2002 roku, sygn. akt I CKN 1215/00). Wyeliminowanie bezprawnej decyzji administracyjnej nie oznacza bowiem uchylecia całego powojennego porządku prawnego dotyczącego gospodarki nieruchomościami. Konieczne było więc uwzględnienie przy wyliczeniu wysokości szkody ograniczeń prawnych wynikających z publicznej gospodarki lokalami, którym podlegałyby nieruchomość (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 12 lutego 2013 r., sygn. I ACa 1068/11).

Mając powyższe na względzie wysokość odszkodowania należnego każdemu z powodów Sąd ustalił dzieląc wartość utraconych praw przez udział, jaki przysługiwał każdemu z powodów w majątku przeddekretowych właścicieli nieruchomości. Stosownie do powyższego Sąd zasądził na rzecz T. Ł. kwotę 86.200,20 złotych, na rzecz M. Ł. kwotę 86.200,20 złotych, na rzecz K. K. kwotę 114.933,60 złotych, na rzecz M. R. kwotę 287.334 złote oraz na rzecz M. S. kwotę 225.303,60 (dwieście dwadzieścia pięć tysięcy trzysta trzy i 60/100) złote.

Sąd zasądził ww. kwoty z odsetkami od dnia następnego po dniu wydania wyroku. W ocenie Sądu, zasądzenie odsetek w ten sposób właściwy zabezpiecza interesy powodów, na rzecz których odszkodowanie zasądzone zostało według cen aktualnych w tym czasie. Przyjęcie odmiennej daty początkowej naliczania odsetek można by rozważyć w przypadku ustalenia wartości nieruchomości na inną datę. W razie odsetek naliczanych od dnia wytoczenia powództwa oznacza to datę wniesienia pozwu, jednak taka sytuacja nie miała miejsca w niniejszej sprawie, skoro wartość nieruchomości, wynikającą z opinii biegłego, oszacowano według cen zaktualizowanych na dzień wyrokowania. Odsetki ustawowe za opóźnienie z uwagi na odszkodowawczy charakter roszczenia (art. 363 § 2 k.c.) zostały zasądzone od daty, w której wysokość świadczenia uległa skonkretyzowaniu, od dnia w którym dłużnik znając ostatecznie wysokość swojego zobowiązania pozostaje w opóźnieniu, tj. od dnia ogłoszenia wyroku. W razie bowiem ustalenia odszkodowania, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 363 § 2 k.c., według cen z chwili wyrokowania, należy się ono w tej wysokości, gdy ceny te były wyższe od występujących wcześniej, dopiero od tej chwili. Zatem od chwili wyrokowania można mówić o opóźnieniu się dłużnika w zapłacie odszkodowania ustalonego według tych cen i w konsekwencji dopiero od tej chwili można zasądzić od niego odsetki za opóźnienie (tak trafnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 kwietnia 2009 r., I CSK 524/08).

Mając na względzie ogół przytoczonych okoliczności Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Biorąc pod uwagę wysokość kwot zasądzonych na rzecz powodów, należało uznać, że powodowie wygrali proces w 70%, a pozwany w 30%. Stosownie do art. 108 § 1 k.p.c. szczegółowe wyliczenie kosztów postępowania Sąd pozostawił referendarzowi sądowemu.